

גליון 712
שנה י"ד תשפ"ו

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו
עד עלות השחר (ל"ב - ה')

ויותר יעקב לבדו, אמרו חז"ל אל תקרא לבדו אלא לכדו, מאין בא לו זה הכד. כשיעקב שם האבנים תחת מראשותיו, והשכים בבוקר ומצא אבן ונתבצר לו הכד של שמן, ויצוק על ראשו, וחזר הכד ונתמלא, אז ידע יעקב שהכד מזומן למעשה נסים, אמר אין זה ראוי להניחו כאן, וזהו השמן שנמשחו ממנו המשכן וכל כליו והמזבח, אהרן ובניו וכל המלכים, ועדיין כולו קיים, כמו שאמרו חז"ל על לדורותיכם, והוא כד השמן של הצרפתית שאמר לה אליהו כד השמן לא תכלה, והוא השמן של אשת עובדיה הנביא. וכשראה יעקב שכל הניסים הללו עתידים להיות בכד הזה, סיכן את עצמו והביאו.

(ש"ך עה"ח וישלח)

פרשת השבוע

כי במקלי עברתי את הירדן
(ל"ב - י"ט)

מסופר בשם הרה"ק ה"אמרי חיים" מויוניץ זיע"א, שפעם אחת בערב יום הכיפורים ביקש הרה"ק ה"צמח צדיק" מויוניץ זיע"א סכום כסף גדול מעשיר מסוים, ואמר לו שעכשיו זמן שאף אחד לא חושב על כסף, ואם אני מבקש ממך כעת מעות, עליך להבין שהדבר נחוץ מאד. הלה לא נענה לבקשת הרבי, ביקש הרבי מחסיד כפרי יהודי פשוט בשם משה ליב, שיתן לו את הסכום הזה, נענה החסיד מיד לבקשתו ונתן לרבי את כל הסכום. מהיום שהוא ירד העשיר מנכסיו מטה מטה רח"ל, ומשה ליב התעשר ונחל הצלחה גדולה בכל עסקיו. לרגל עסקיו היה משה ליב נוסע לוינה עיר הבירה, בהיותם בוינה היו מתאספים היהודים הסוחרים החסידיים יחד לסעודה שלישית של שבת. פעם חמדו להם מכיריו לצון ודחקו במשה ליב שיאמר לפניהם דברי תורה. משה ליב סירב באמרו, אינני בר אוריין ואיני ראוי לומר תורה, אך הם דחקו בו ואילצוהו לומר תורה. כידוע, העיר וינה היתה עיר מודרנית, וכמה מן הסוחרים שלא היו מצויינים במיוחד

ביראת שמים, התירו לעצמם לעשות שם מעשים שלא היו עושים במקום מושבם. היה זה בפרשת וישלח, אמר להם משה ליב על הפסוק "כי במקלי עברתי את הירדן" אם אדם מתחיל להקל במצות, סופו שיעבור על כל התורה כולה.

המעשה הגיע לאזני ה"צמח צדיק", ובהודמנות הראשונה שהגיע משה ליב לויוניץ, שאלו הרבי האם אמרת תורה בוינה? משה ליב רעד כולו מפחד הרבי, ואמר בהתנצלות: הסוחרים אילצוני להגיד תורה נגד רצוני, שאלו הרבי מה אמרת? חזר משה ליב על התורה שאמר. אמר לו הרבי: הרי טוב אמרת.

ויותר יעקב לבדו ויאבק וגו' וירא כי לא יוכל לו (ל"ב, כ"ה - כ"ו)

מסופר: פעם בפרשת וישלח פתח הרה"ק ה"בית ישראל" מגור זיע"א ואמר, ידוע הכלל שהקריאה מעוררת את הזמן. בפרשת וישלח מסופר על יעקב אבינו ע"ה, שנאבק עם שרו של עשו עד שניצחו והכניעו לגמרי. אם כן שבת זו היא מזמני רצון ושעת כושר המסוגלת לכל יהודי "זיך מיט כאפן" (להצטרף ולהכניע את היצר)

זמני השבת

פרשת וישלח

זמני כניסת השבת

ירושלים: 3:59 ת"א: 4:13

זמני יציאת השבת

ירושלים: 5:15 ת"א: 5:16 ר"ת: 5:48

החסיד שמסר את נפשו למען רבו בעל התניא זיע"א

כמו רעם ביום קיץ בהיר, ניחתה על עדת החסידים הידיעה על מאסרו של רבם הרה"ק "בעל התניא" והשולחן ערוך זיע"א. תחילה נודעו רק פרטים מעטים, העיקרי שבהם הוא, כי הרבי נלקח למאסרו בכרכרה שחורה. כל ילד באותם ימים ידע כי בכרכרה זו מובלים אסירים הנאשמים במרידה במלכות ושדינם מוות.

אט אט הגיעו פרטים נוספים, הרבי נכלא בעקבות עלילה שטפלו עליו, לפיה מנהיגם של החסידים הלא הוא הרבי מורד במלכות רוסיה, וחותר להקים לעצמו ממלכה משלו. כהוכחה לכך ציינו המעלילים את העובדה, כי קהל רב מכל קצות הארץ נוהר לבית מדרשו של המנהיג בליאוזנה, לחיווק העלילה השתמשו בין השאר בקטעים מתוך ספר ה"תניא", ספרו של הרבי העוסקים ב"ספירת המלכות", הם ניצלו את בורות המוחלטת של אנשי השלטון באורחות החיים היהודיים ובסגנון הקבלי, כדי לשכנעם כי הרבי אכן פרק מעליו עולה של מלכות.

גם לעיירה סטראדוב לא איחרה השמועה הקשה להגיע, אחד מתושביה ר' יחזקאל שמו נמנה עם חסידיו המובהקים של רבי שניאור זלמן, והיה קשור אליו בכל נימי נפשו. נוהג היה תמיד לומר כי ללא הרבי אין כל טעם וערך לחיים. סדר קבוע היה לר' יחזקאל לנסוע בכל שנה פעם או פעמיים לחצר הרבי, עוזב היה את ביתו לתקופה ממושכת וחוסה בצל רבו האהוב. את הדרך מסטראדוב לליאוזנה היה עושה ברגל. כאשר חוקקו השלטונות את חוק שמות המשפחה, שעל פיו כל אורח נדרש לצרף לשמו הפרטי שם משפחה מזהה. בחר ר' יחזקאל בשם המשפחה "ליאוזנאו". זאת על שם עיר מגוריו של הרבי, ברוחו חש עצמו כמי שמצוי תדיר בקרבת הרבי. כזה היה החסיד ר' יחזקאל.

כשהגיעה השמועה על מעצרו של הרבי ועל סכנת המוות המרחפת על ראשו. סערה נפשו של ר' יחזקאל, יומם וליל התהלך אנה ואנה וליבו כל עמו, לאחר שעה ארוכה של התייסרות נפשית וסערה פנימית עזה, הייתה ההחלטה שקיבל ר' יחזקאל בשלה לביצוע. קהילת החסידים בסטראדוב הכירה במעלותיו ובסגולותיו המיוחדות של ר' יחזקאל ונהגה בו כבוד. לכן כשנפוצה ברבים קריאתו המיוחדת לבוא ולהתכנס בבית הכנסת, איש לא נעדר. בשעה היעודה התאספו הכול סביב השולחן הגדול בבית הכנסת והמתינו למוצא פיו של החסיד המסור ר' יחזקאל שישב בראשו.

אחיי ורעיי החסידים פתח ר' יחזקאל ואמר בקול נרגש, לא עת הרבות דברים היא, כאשר אבינו, רוענו האהוב נתון במאסר וסכנת מוות מרחפת על ראשו הקדוש. עיניו של ר' יחזקאל מלאו דמעות, וכמו כן גם עיני שאר הנוכחים. הוא המשיך לדבר בקול שקט אך החלטי, ביקשתי לכנס אתכם כאן כדי שתהיו עדים להסכם שאני עומד לערוך עתה ביני ובין אבינו שבשמים. הוא נטל נשימה עמוקה לריאותיו ואחר המשיך: הריני מוסר מודעה ברבים כי אני נוטל על עצמי את כל אשר נגזר על רבנו, בין אם אלה ייסורי גוף ובין אם ייסורי נפש, בלב שלם ובנפש חפצה מוסר אני את נפשי ורוחי למענו ולמען העולם כולו הזקוק לו.

חבריו של ר' יחזקאל האזינו לדבריו המדהימים ופיהם נאלם דום, הם ישבו כמסומרים למקומם, ומעיהם התהפכו בקרבם, הם המתינו להמשך דבריו של ר' יחזקאל, אולם עד מהרה הבינו כי למעשה סיים להגיד את אשר ביקש. אז קמו ממקומותיהם והתפזרו לענייניהם בדממה ובעצב. מאותו רגע ואילך החל ר' יחזקאל מתענה, שלוש יממות תמימות לא הביא כל מאכל וכל משקה לפיו. כל אותה העת התכנס בתוך עצמו, התפלל וקרא פרקי תהילים, בכה והתעטף במחשבותיו ובהרהוריו. במשך ימים אלה המתינו החסידים לכל בשורה שתגיע מפטרבורג הבירה, שם היה כלוא הרבי. במקביל, עקבו בדאגה אחר מצבו של ר' יחזקאל שהלך והדרדר מיום ליום.

ביום השלישי לתעניתו היה כבר ר' יחזקאל חלש מאוד ואך בקושי הניע את אבריו, לקראת הצהריים התפלל מנחה גדולה. וסימן לחסידים כי ברצונו לומר להם דבר מה. שוב התכנסו הכול סביבו וציפו למוצא פיו, הוא דיבר בקול רפה אך בוטח: יודע אני אחיי ורעיי כי בשמים אכן קיבלו את בקשתי לבוא במקום רבנו, בעוד שעות אחדות אעזוב את העולם הזה ואזכה להיות כפרת רבנו האהוב. הוא חדל לדבר ועצם את עיניו. לרגע חששו הסובבים כי כבר נפח את נשמתו, אבל חיוך דק ריחף על קצות פיו, רק בקשה אחת לי אליכם אחיי ורעיי, המשיך ואמר: בעוד זמן מה, ימים או אולי שבועות כאשר תוסר הגזרה כליל מעל רבנו, בכך אין לי כל ספק. אנא מכם עשו עמדי חסד אחד ויחיד, כולם נדרכו לשמוע את בקשתו האחרונה של ר' יחזקאל. בשעה שצדקו של הרבי ייצא לאור, תבואו אתם לקברי שבבית החיים, תביאו עמכם מעט משקה ותאמרו לחיים. לאחר מכן תצאו בריקוד חסידי שמח. הסובבים את ר' יחזקאל הביטו בו משתאים והמומים, הם לא ייחלו לבקשה שכזאת, מפי אדם החש כי בעוד זמן קט יעבור לעולם שכולו טוב.

משל ונמשל

אין לך אדם שאין הקב"ה מנסה אותו

איתא בשם הרה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א: אם ירצה אדם להשיג את המידה של "איזה עשיר השמח בחלקו" גם אם אין לו אלא פת במלח ומים במשורה, ימחיש לעצמו את מצבו ממשל ודוגמה: נגר צריך שיהיו לו כלי עבודתו, ובלעדם אינו יכול לעבוד באומנותו. כלי מלאכתו כוללים פטיש וצבת, מסור, מקדח ומברג ומקצוע, בעזרת מקצוע זה הוא מקציע את העץ ומחליקו, יבוא אדם ויפקיע את המקצוע – והנגר ישובת ממלאכתו ולא יוכל להרוויח את לחמו.

מעשה בנגר שלוה כספים למחייתו והתחייב לפרעם לזמן קצוב, עבר הזמן ולא פרע, בא בעל החוב וירד לנכסיו ונטל את המקצוע במשכון. בא לפניו הנגר, ודמעתו על לחיו, אמר לו: ראה נא, לויתי בתקווה שארוויח ואפרע את החוב, הדבר לא עלה בידי עד כה, אך עתה קיבלתי עבודה לבצע, וברווחה אשיב את חובי, ברם אם עיקלת את כלי עבודתי לא אוכל לבצע את העבודה וייבצר ממני להשיב את החוב. הסכים המלווה וירד למרתף הכלים לחפש את המקצוע המעוקל. חיפש ולא מצא, לפתע הודקף ואמר לנגר: ראה, אינני מוצא את המקצוע שלך, אבל מצאתי כאן מציאה השווה פי מאה, מכונה עדינה לליטוש יהלומים. התחנן הנגר: המשיך בחיפושך ומצא את המקצוע שלי, אמר המלווה, כמה מגוחך, המקצוע שלך שווה כמה פרוטות, ומכונה זו שווה הון, ובעיקרון, שתייהן עושות מלאכה זהה, מחליקות ומשייפות. "אמת ויציב", הודה הנגר, אך מה אעשה ומכונת ליטוש היהלומים יקרה וחשובה ככל שתהיה לא תתאים למלאכתי, לשיוף נסרים.

והנמשל: הקב"ה "אלוקי הרוחות לכל בשר" הוא לבדו יודע מה מטרתה של כל נפש בעולם, מה ייעודה ונסיגותיה, ובמה תרוויח את שכרה הנצחי, המדרש אומר: "אין לך אדם שאין הקב"ה מנסה אותו", יש שנסיגו בעוני ויש שנסיגו בעושר, יש שנסיגו ביסורים ויש שנסיגו אם יבעט חלילה מתוך חיי שלוה, כל אחד כפי שורש נשמתו ולפי התיקון הנצרך לו, ואם היו נותנים לו את שדה נסיגו של הזולת, אף שנראה הוא כטוב ומשובח, יהא עבורו כמלטשה היקרה בידי הנגר.

ר' יחזקאל סיים את מילותיו. ואנשי הקהילה לא מיהרו להתפור, לכולם היה ברור כי אלה הן שעותיו האחרונות, ואיש לא היה מוכן לעוזבו ברגעים שכאלה. כעבור זמן מה הכין ר' יחזקאל את עצמו לפרידה מן העולם, הוא נטל את ידיו, קרא את נוסח הווידוי בכוונה גדולה. שניות ספורות לאחר מכן שבק חיים לכל חי. חלפו כמה שבועות מאז הסתלקותו המסעירה של ר' יחזקאל, היה זה ביום שלישי בבוקר י"ס בכסלו תקנ"ט, יום הסתלקותו של המגיד הקדוש ממעורייטש זיע"א, כשהגיעו החסידים באותו בוקר לבית הכנסת החליפו ביניהם כמה מהם מבטים רבי משמעות, מבטים שהיו בהם שאלה ופליאה גם יחד.

תחושה פנימית מוזרה גילתה להם כי כולם חושבים על אותו דבר. כעבור רגע זה כבר היה ברור, באותו הלילה חלמו כולם חלום זהה, בחלום נראה אליהם החסיד המנוח ר' יחזקאל והוא אמר לכולם את הדברים הבאים: בחצות הלילה הכריו בשמים בעל ההילולא הלא הוא המגיד הגדול ממעורייטש, כי היום ישוחרר תלמידו רבי שניאור זלמן ממאסר. ובכן ידידי, הכינו עצמכם לרגע הגדול שיתרחש במהרה. בסוף החלום שב ר' יחזקאל והוכיר להם את בקשתו המיוחדת מהם, ברגעי חייו האחרונים. ואמנם עוד באותו ערב נפוצה הידיעה המרעישת והמשמחת על שחרורו של הרבי, לאחר שזוכה כליל מכל ההאשמות שטפלו עליו מתנגדיו. את שמחת החסידים בכל מקום ומקום שאליו הגיע דבר הבשורה מיותר אפילו לתאר, אבל בסטראדוב נוסף לשמחה הגדולה, נופך מיוחד שם הלא ידעו על השחרור הצפוי עוד בטרם התרחש בפועל. ובתוך המולת השמחה הגדולה לא שכחו חסידי סטראדוב את חברם החסיד שמסר את נפשו למען רבם.

הלילה כבר רד בשעה שהחסידים העלזים פסעו אל עבר בית החיים הסמוך, כשהגיעו לשם איתרו מיד את קבר חברם ופצחו בריקוד. אחד שלף בקבוק יי"ש מכיס מעילו. ואחר חילק לרוקדים כוסיות קטנות. לפתע הבליחה את דממת הליל בבית הקברות קריאת לחיים רמה: "לחיים" קראו הכול "לחיים" ר' יחזקאל

צין אדם לחברו

טוב לבו של רבי אלחנן

בשכנותו של הרה"ק רבי אלחנן וסרמן זיע"א בברנוביץ. התגורר ילד קטן כבן ארבע שאהב לאסוף קופסאות גפרורים ריקות ולשחק בהן. כששמע על כך רבי אלחנן, לקח לו ר' אלחנן את הדבר לתשומת לבו ובכל פעם כשהתרוקנה בביתו קופסת גפרורים היה שומרה עבור הילד.

להימנע ממחלוקת

פעם סיפרו להרה"ק רבי יוסף יוזל הסבא מנוהברדוק זיע"א (יומא דהילולא י"ז כסלו) שעשיר מוקיר תורה הגר בגרמניה ציוה לפני מותו למסור את הבנין לשיבת נוהברדוק. ר' יוסף יוזל הודרו ונסע במיוחד לגרמניה. באמצע הדרך נודע לו שגם משיבה אחרת נוסעים לאותו מקום כדי לקבל את הבנין. התעמק רבי יוסף יוזל בענין והבין שעלולה לפרוץ מענין זה מריבה. לכן החליט שהוא מוותר על זכותו. ר' יוסף יוזל אפילו לא ניסה להגיע למקום ולברר את הענין, הוא חזר לביתו ולא היה מעוניין לשמוע שוב על ענין זה.

ומוחל על עלבוננו - זה השיא

מסופר על הרה"ק בעל "ויואל משה" מסאטמר זיע"א (יום ההצלה כ"א כסלו, שפעם בא לפניו רב חשוב של קהילה ידועה בארה"ב, והתאונן לפניו במרירות לבו, שבבית הכנסת שלו נמצאים כמה עזי פנים אנשים ריקים ופוחזים יושבי קרנות ועמי הארצות, אשר התארגנו נגדו ושופכים את דמו, מבזים אותו ומלבינים פניו בריבים, ויש לו מזה עלבון גדול. השיאו הרבי לפרק ששי

במסכת אבות ושם נאמר, "רבי מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה ולא עוד אלא שכל העולם כולו כדאי הוא לו וכו', ונהנין ממנו עצה ותושיה ונותנת לו מלכות וממשלה ומגלין לו רזי תורה ונעשה כמעין המתגבר וכנהר שאינו פוסק" והמשיך הצדיק ואמר לרב, התבונן נא בדברי רבי מאיר עד היכן זוכה האיש הלומד תורה לשמה, עד שכל העולם נהנין ממנו עצה ותושיה, זאת אומרת שנהנין ממנו בדברי תורה ובתפילה ובברכה, וכל העולם ממנו הוא ניזון, וגם מלכות וגם ממשלה יש לו וכו'.

אבל מה נאמר בסוף דברי רבי מאיר, מה המעלה הכי עליונה והכי גבוהה שזוכה אותו אדם הלומד תורה לשמה, ומה השכר הסופי שרבי מאיר מבטיח ללומדי תורה לשמה, אחרי שכבר השיג מלכות וכבר הגיע לממשלה, הנקודה האחרונה מה היא? "ומוחל על עלבוננו" זהו השיג ההישגים של כל אדם הלומד תורה לשמה, זהו השיא.

במלים אלה מסיים התנא רבי מאיר את הברייתא שלו "ומוחל על עלבוננו", זאת אומרת מסיים הרבי, כי אחרי ככלות הכל אחרי שכבר הגיע האדם להישגים נפלאים כאלה להיות מעיין המתגבר, זכות למלכות וממשלה ושכל העולם הולכים לאורו, ומקבלים ממנו עצה ותושיה, הוראה והנהגה, ובכל זאת הרי אדם מאושר כזה צריך להיות מוכן לקבל בזיונות ועלבונות, הוא רק מבטיח לכל אדם הלומד תורה לשמה ושכבר זכה למלכות, שיהיה מוחל על עלבוננו.

הילולא דצדקיא

שבת קודש ט"ז כסלו

הרה"ק רבי מנחם מאמשינוב ב"ר יעקב דוד (תרע"ח)
הרה"ק רבי שאול ידידיה אלעזר ב"ר ישראל ממודיץ
(אמרי שאול - תש"ח)
יום ראשון י"ז כסלו
הרה"ק רבי יוסף יוזל הורביץ הסבא מנוהברדוק (תר"פ)
יום שני י"ח כסלו
רבינו אברהם בן משה (בן הרמב"ם - ד"א תתקכ"ז)
הרה"ק רבי ברוך ממעוזו ב"ר יחיאל מיכל (תקע"ב)
יום שלישי י"ט כסלו
הרה"ק רבי דוב בער ב"ר אברהם (המגיד ממעורישת (תקל"ג)
יום רביעי כ' כסלו
הרה"ק רבי משולם פייביש ב"ר דוב בעריש מקרעמניץ (משנת חכמים - תקל"ה)
הרה"ק רבי בנימין ואב וואלף הלוי ב"ר שמואל מבאלטא (תקפ"ו)
הרה"ק רבי דוב בעריש מאושפיצין ב"ר משה (תלמיד החווה - תקצ"ח)
הרה"ק רבי ברוך מויוניץ ב"ר מנחם מענדל (אמרי ברוך - תרנ"ג)
יום חמישי כ"א כסלו
שמעון בן יעקב משבטי קה (ב"א - שי"ד)
הרה"ק רבי נפתלי ב"ר יחזקאל שרגא משינאווא (איילה שלוחה - תרכ"ד)
כ"ב כסלו
רבי אליעזר אשכנזי ב"ר אליהו (מעשי ה' - שמ"ו)
(הרה"ק רבי פינחס מאוסטראה בן הייבי ר' יעקב יוסף (תקס"ו)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נטילאל הכהן רביטשין שליט"א
מח"ס "בם אני אודך" רש"רס יוסף הירש"ל על המעשר.

המתנת שש שעות בין בשר לחלב (ו')

(א) אם הסיח דעתו מאכילת בשר, ולא בירך ברכה אחרונה, והוא בתוך שיעור עיכול, יברך ברכת המזון, או ברכה אחרונה אם אכל בלא לחם. ואם עבר זמן עיכול והסיח דעתו, שאינו יכול לברך, או בלא הסיח דעתו, ואין לו לחם, יאכל איזה דבר שיעור כזית, ויברך ברכה ראשונה ואחרונה, וזה יהיה הפסק בין אכילת הבשר להחלב. (מעדני השלחן יור"ד סימן פ"ט במטעמי השלחן שם ס"ק ה')

(ב) אם אכל בשר פחות מכשיעור כזית, שאין צריך ברכה אחרונה, מספיק להמתין שש שעות. ואע"פ שאינו מברך ברכה אחרונה. (מקדש מעט יור"ד סימן פ"ט ס"ק ו')

(ג) אם אכל בשר, ולא בירך ברכה אחרונה, ועבר מעת לעת, מותר לאכול חלב. (כנה"ג יור"ד סימן פ"ט בהגהת הטור ס"ק ג')

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

לע"נ הרה"ק

רבי שאול ידידיה אלעזר ב"ר ישראל
ממודיץ (אמרי שאול) זיע"א
נלב"ע ט"ז כסלו תשצ"ה